

В. В. Коровій,
к. е. н., доцент, докторант кафедри фінансів,
Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.15.20

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

V. Koroviy,
PhD in Economics, Assistant professor, Doctoral student at the Department of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv
ORCID ID: 0000-0002-0625-6547

THE TAX POLICY IN THE SYSTEM OF THE ECONOMIC REGULATION

Розкрито теоретичні та поглиблено методологічні положення щодо формування і реалізації податкової політики країни в системі макроекономічного регулювання. Визначено сутність податкової політики як інструменту регулювання соціального та економічного розвитку держави в умовах трансформаційних перетворень. Виявлено особливості впливу податкової політики на динаміку економічного зростання, зокрема в частині інвестиційної активності економічних суб'єктів. Прослідковано динаміку питомої ваги податкових надходжень зведеного, державного та місцевих бюджетів у валовому внутрішньому продукті. Охарактеризовано сучасні функції податків як інструменту макроекономічного регулювання. Розкрито основні принципи формування податкової політики країни, зокрема щодо дотримання цілей фіскальної достатності, економічної ефективності, соціальної справедливості, стабільності, адаптивності і нейтральності. Розвинуто положення щодо підвищення дієвості адаптивно-функціональної інституційної архітектури податкового регулювання соціально-економічного розвитку країни.

Both the theoretical and methodological statements to prepare and to implement the tax policy in the system of macroeconomic regulation were revealed. The essence of the tax policy as an instrument of the social and economic development regulation under transformations was determined. The peculiarities of the tax policy influence on economic growth in relation to the investment activity of economic subjects were revealed. The dynamics of the share of tax revenues of the consolidated, state and local budgets in the gross domestic product was observed. It was founded that one of the most prominent indicators of the significant fiscal importance of the tax revenues in the structure of the budget revenues is their share in the gross domestic product. The modern tax functions were described as an instrument of the macroeconomic regulation. Tax policy has a huge impact on the further dynamics of economic development and social stability. The state tax policy's main impact tools on the aggregate demand are the tax structure and the level of taxation, characterized by the tax burden indicators. The level of taxation is commonly considered to be the result of a public compromise. The tax burden is set according to the chosen model of the country's social and economic development. The highly effective tax policy should be characterized by the most optimal amount and the structure of tax payments, as well as by the soundness and the coordination, which directly depends on the trends of economic growth, the investment activity of economic agents. The basic principles of the tax policy formation, regarding the compliance with the objectives of the fiscal adequacy, the economic efficiency, the social justice, the stability, the adaptability and the neutrality were revealed. The position on increasing the efficiency of the adaptive-

functional institutional architectonics of tax regulation of the socio-economic development was developed. Tax policy should be determined by the cyclical nature of economic development, the state of public finances, and the budget system's safety factor. A substantial reduction in the mentioned above factor could lead to the complications in conducting an effective fiscal regulation.

Ключові слова: податкова політика, податки, бюджет, економічне регулювання, економічне зростання.

Key words: tax policy, taxes, budget, economic regulation, economic growth.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Податкова політика відіграє вагомий роль у процесах макроекономічного регулювання суспільного розвитку. Від рівня обґрунтованості і скоординованості справляння податків залежить інвестиційна активність економічних суб'єктів, динамізм процесів економічного зростання. Дослідження процесів формування та реалізації податкової політики потребує використання збалансованого підходу, виходячи із поставлених перед фінансовими інституціями завдань забезпечення відповідного рівня фінансування бюджетних видатків, створення умов для стійкого економічного розвитку. Інституційні зміни в податковій політиці держави мають забезпечити залучення додаткових інвестицій у реальний сектор економіки. Подальший розвиток положень щодо розробки податкової політики надасть можливість підвищити ступінь адаптивності впливу оподаткування на соціально-економічне середовище. Врахування впливу інституційного середовища на розвиток сучасних податкових відносин, оцінювання можливостей підвищення його якісного рівня сприятимуть зростанню ефективності та регулюючого потенціалу податкової системи. Ефективне використання бюджетно-податкового механізму має відбуватись у спосіб, що підвищує довіру економічних суб'єктів до фінансової політики держави. Виходячи із мети та завдань стратегії поступального розвитку економіки, пов'язаної з підвищенням рівня ефективності її ендогенної складової, необхідним є удосконалення теоретико-методологічних засад формування податкової політики.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання податкової політики у системі заходів економічного регулювання розвитку суспільства на протязі тривалого часу цікавили ряд зарубіжних дослідників, зокрема Р.Дж. Барро [1], Дж.М. Б'юкенена [2], Р.А. Масгрейва [2], А. Лаффера [3], Дж. Сакса [4], Дж. Стігліца [5], В. Танзі [6] та інших. Серед українських науковців вагомий внесок у розвиток проблематики зробили І. Запатріна [7], Л. Лисяк [8], А. Мазаракі [9], В. Макогон [10], А. Соколовська [11], І. Чугунов [10, 12—13] та інші. Однак багато питань теоретико-методологічного характе-

ру, зокрема щодо провадження податкової політики в умовах економічних перетворень, залишилися невирішеними, що обумовлює актуальність обраної проблематики.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є розкриття теоретичних та подальший розвиток методологічних положень щодо формування і реалізації податкової політики країни як інструменту макроекономічного регулювання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Податкова політика є цілеспрямованою діяльністю держави у сфері встановлення, правового регламентування й організації справляння податків і зборів. Формуючи свою податкову політику шляхом регулювання кількості податкових надходжень, зміни форм оподаткування й податкових ставок, тарифів, звільнення від оподаткування окремих галузей виробництва, територій, груп населення може сприяти зростанню економічної активності суб'єктів господарювання, створенню сприятливої кон'юнктури на ринку, умов для розвитку пріоритетних галузей національної економіки, реалізації збалансованої соціальної політики. Організація оподаткування справляє вагомий вплив на реалізацію суспільного продукту, темпи нагромадження капіталу й технічного оновлення виробничого потенціалу держави [13].

Розвиваючи інституційний підхід до дослідження розвитку податкового регулювання розвитку, професор І.Я. Чугунов розуміє під інституційною архітектонікою податкової політики систему правил, норм, законів, органів законодавчої й виконавчої влади, установ та їх оптимальне поєднання і співвідношення, за допомогою яких формуються та реалізуються стратегічні й тактичні цілі, спрямовані на забезпечення ефективного функціонування системи податкового регулювання та соціально-економічного розвитку країни [13]. Л.В. Лисяк цілком слушно зазначає, що податкова політика держави має розглядатися як складова системи інститутів суспільства, а розвиток системи податкового регулювання позитивно сприятиме здійсненню відповідних інституційних змін сучасного економічного середовища [8]. Роз-

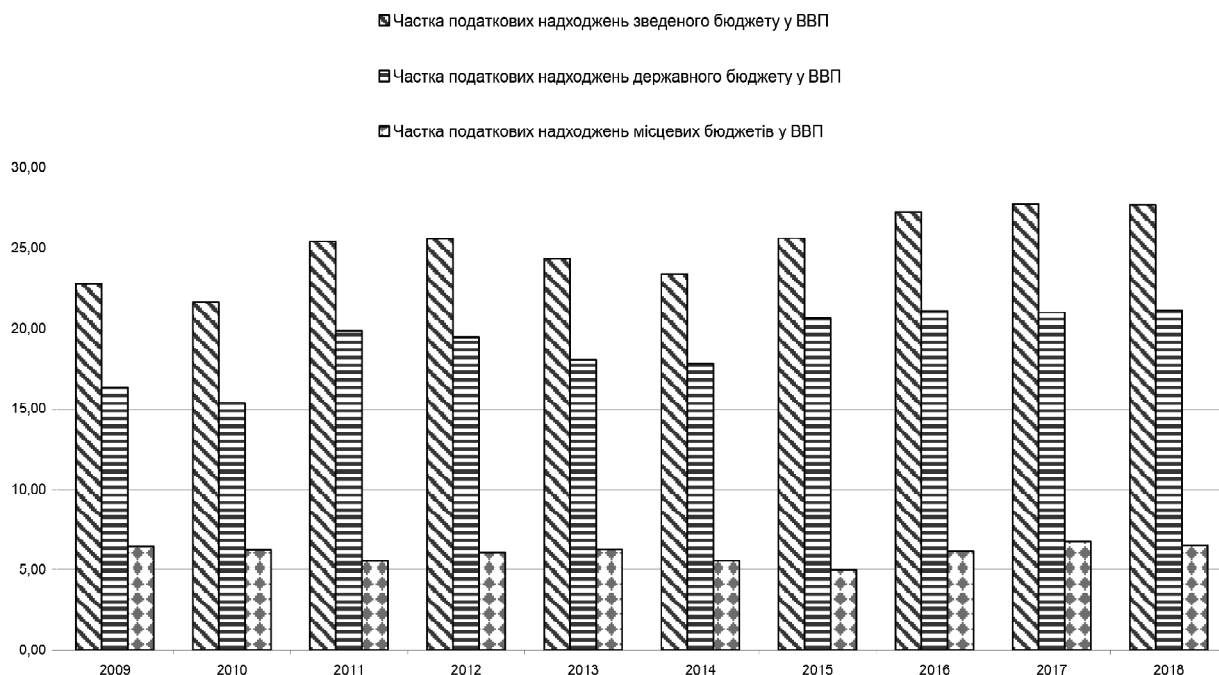

Рис. 1. Питома вага податкових надходжень зведеного, державного та місцевих бюджетів у ВВП, відсотків

Джерело: розраховано автором за матеріалами звітів Державної казначейської служби України і даних Державної служби статистики України [15; 16].

виток архітектури податкового регулювання, на думку В.Д. Макогон, дозволить ефективно усувати диспропорції соціально-економічного розвитку за рахунок змін, перетворень, перебудови, розвитку, оптимізації, удосконалення, модернізації, реформування складових елементів податкового простору.

А.М. Соколовська вбачає однією з проблем зростання рівня податкового навантаження в національній економіці недосконалість механізму бюджетного планування і прогнозування. Планування завищених показників доходів бюджету та орієнтація контролюючих органів на виконання планів мобілізації податкових платежів, зумовлена високими видатковими зобов'язаннями уряду, стають одними з головних причин тиску контролюючих органів на платників податків [11]. Перспективним напрямом удосконалення системи податкового регулювання є проведення інституційних змін системи взаємовідносин фіскальних органів та платників податків, проведення структурної оптимізації бюджетних видатків, в середньостроковій перспективі та удосконалення системи планування і прогнозування відповідних показників. Зростання податкового навантаження на економіку впродовж останніх шістнадцяти років більш ніж на 5 відсоткових пункти хоч і було вимушеним заходом держави задля збалансування бюджету, проте не зчинило сприятливого впливу на економічні процеси в частині інтенсифікації ділової активності [15]. Проте слід зазначити, що ряд праць присвячено дослідженню взаємозв'язку між динамікою економічного зростання та рівнем податкового навантаження.

Одним із найбільш визначних індикаторів вагомості фіскальної значимості податкових надходжень у структурі доходів бюджету є їхня частка у валовому внутрішньому продукті, що представлена на рис. 1. Як свідчить аналіз емпіричних даних, податкові надходження зве-

деного, державного та місцевих бюджетів впродовж періоду 2009—2018 років становили вагому частку валового внутрішнього продукту України. Наприклад, для зведеного бюджету відповідний індикатор зріс на 4,94 відсоткових пункти з 22,78 відсотка у 2009 році до 27,72 відсотка у 2018 році. Середня частка податкових надходжень зведеного бюджету у внутрішньому валовому продукті у 2009—2013 роках складала 23,96 відсотка, у 2014—2018 роках — 26,38 відсотка, за весь період 2009—2018 років — 25,17 відсотка. Водночас для державного бюджету частка податкових надходжень у внутрішньому валовому продукті складала від 15,41 відсотка у 2010 році до 21,18 відсотка у 2018 році, тобто спостерігалася стійка позитивна динаміка. Середня частка податкових надходжень державного бюджету у внутрішньому валовому продукті у 2009—2013 роках складала 17,83 відсотка, у 2014—2018 роках — 20,38 відсотка, за весь період 2009—2018 років — 19,11 відсотка. Водночас для сукупності місцевих бюджетів частка податкових надходжень у внутрішньому валовому продукті складала від 4,96 відсотка у 2015 році до 6,74 відсотка у 2017 році, тобто також спостерігалася позитивна, хоча й нечітка динаміка. Середня частка податкових надходжень місцевих бюджетів у внутрішньому валовому продукті у 2009—2013 роках складала 6,13 відсотка, у 2014—2018 роках — 5,99 відсотка, за весь період 2009—2018 років — 6,06 відсотка.

Вказані зміни свідчать про певні закономірності, зокрема: а) стабільно високу фіскальну значущість податкових надходжень у бюджетній системі України; б) відчутні зміни у структурі бюджетної та податкової систем, модифікації, пов'язані з нагальною необхідністю забезпечення економічного зростання в країні суспільного добу. Відношення суспільства до реалізованої в країні податкової політики соціально-економічно-

го розвитку сильно залежить від ряду завдань останньої, реалізованої на протязі середньо— та довгострокової перспектив в умовах неперервних трансформацій економіки.

Високий добробут суспільства повинен бути головною ціллю державного бюджетно-податкового регулювання, тому в сучасних умовах основними завданнями податкової політики є: забезпечення повноцінного формування доходів бюджетної системи з метою фінансування діяльності органів державної влади й місцевого самоврядування для здійснення ними відповідних функцій і повноважень; сприяння стійкому розвитку економіки, пріоритетних галузей і видів економічної діяльності, окремих територій, малого підприємництва; забезпечення соціальної справедливості у разі оподаткування доходів юридичних і фізичних осіб.

Докорінна зміна свідомості суспільства, стрімкі економіко-політичні трансформації зумовили необхідність перегляду підходів до розуміння безпосереднього призначення інституційного інструментарію оподаткування. Його стали розглядати в якості багатофункціонального механізму, ефективного застосування котрого сприяє соціально-економічному розвитку держави. У стратегічній перспективі основними векторами реалізації податкового регулювання розвитку сучасної країни з трансформаційною економікою мають стати універсальні цілі щодо досягнення: сталого розвитку держави; макроекономічної стабільності; проведення послідовних структурних реформ; добробуту територіальних громад; підвищення стандартів життя; сприятливих умов для ведення господарської діяльності; безпеки держави, бізнесу, громадян; ефективної медицини; високоякісної середньої та вищої освіти; безпечного стану довкілля і товарів; захищеності соціально вразливих верств населення тощо.

До сучасних основних функцій податків слід віднести:

- фінансову — пов'язану з адмініструванням податкових надходжень бюджету певного рівню для фінансування відповідних державних видатків;
- економічного регулювання — економічний вплив податків на пріоритетні галузі економіки, експорт, імпорту, наукові дослідження і розробки;
- соціальну — перерозподіл доходів на користь найбільш вразливих верств населення; категоризація суспільства за ознакою податкового режиму: оподаткування сімей, окремих соціальних груп, продуктів, соціально пріоритетних або дискримінованих секторів;
- територіальну — визначення легальної території, на якій податкові норми мають законну силу, територіальної податкової нерівності; вирішення завдань інтенсифікації територіального розвитку: звільнення від податків окремих нерозвинених сільськогосподарських зон, міських районів, стимулювання їх податкової конкурентоспроможності;
- захисту довкілля — запровадження екологічних податків;
- політичну — податок, як безумовний внесок громадян для загального суспільного інтересу; функція реалізовується з метою політичної легітимності податків, дотримання податкового законодавства, прямої демократичної згоди сплачувати податки [14].

Податкова політика формується та реалізується на національному, регіональному й місцевому рівнях у межах відповідної компетенції владних органів. На регіональному рівні система регулюючого впливу може здійснюватися щодо тих податків, які законодавчо закріплені за суб'єктами держави, або в межах встановлених ставок за регулюючими доходними джерелами [11]. Науковий пошук у сфері оцінки впливу податкової політики на процеси розвитку економіки охоплює питання визначення впливу податкового навантаження, яке найчастіше виражають показником співвідношення податкових надходжень до валового внутрішнього продукту, та оцінки взаємозв'язку структури податкових надходжень із довгостроковою компонентною економічного зростання. Податкова система країни формується із урахуванням певних принципів, порушення яких призводить до деформації організаційної структури управління податками, зниження дієвості контролю за їх справлянням, виконання податковими органами не властивих їм функцій, що в результаті може викликати скорочення надходжень податків до доходної частини бюджету. Необхідним є забезпечення та гармонійне взаємоузгодження бюджетно-податкових інтересів держави на основі збереження відповідного рівня економічної ефективності господарювання платників податків, а також недопущення значного соціального розриву та економічного розшарування у суспільстві. Реалізація зазначеного потребує наукового поєднання таких принципів формування податкової політики країни:

- фіскальної достатності — встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями;
- економічної ефективності — реалізується шляхом своєчасного і порівняно повного надходження податків (обсяги податків, що справляються, гарантують процес розширеного відтворення), досяжності цілей, які стоять перед податковою політикою, забезпечення умов для підвищення якості продукції, рівня її конкурентоспроможності;
- соціальної справедливості — встановлення податків та зборів відповідно до платоспроможності їх платників;
- стабільності — передбачає незмінність правового регламентування й адміністрування податків і зборів протягом певного періоду;
- адаптивності — формування напрямів податкової політики держави має враховувати стадії економічного циклу та виходити із пріоритетів соціально-економічної стратегії розвитку;
- нейтральності — установа податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності їх платника [17].

Питання щодо взаємозалежності проваджуваної в країні податкової політики та відповідними темпами економічного зростання цікавить вчених протягом тривалого часу. Так, Р.А. Масгрейв і Дж.М. Б'юкенен дійшли висновку про позитивну кореляцію між даними явищами. Їх аргументи полягають у тому, що економічний розвиток посилює попит на здійснення державних видатків, а це обумовлює потребу в зростанні податкових надходжень. Автори наголошували на існуванні щільного зв'язку між економічним зростанням та податковим на-

Таблиця 1. Інституційні показники податкового регулювання за даними звіту Світового банку "Doing Business 2018"

Назва країни	Платежі (кількість)	Час (год.)	Загальна податкова ставка (% прибутку)	Загальна податкова ставка податку на прибуток (% прибутку)	Податок на працю і соціальні внески (% прибутку)	Інші податки (% прибутку)	Час виконання вимог щодо відшкодування ПДВ (годин)	Час на отримання відшкодування ПДВ (тижнів)	Час дотримання перевірки податку на прибуток підприємств (години)	Час завершення перевірки податку на прибуток підприємств (тижнів)	Індекс процедур після подачі звітності і сплати податків (0-100)
Білорусь	7	184	52,9	10,8	39	3,1	–	–	1	0	50
Угорщина	11	277	46,5	9,9	34,3	2,3	15	15,2	12	23	63,94
Молдова	10	181	40,5	8,9	31,3	0,3	7,8	13,3	2,5	0	90,79
Польща	7	260	40,5	14,5	25	1	8	8,2	6	18,1	77,36
Румунія	14	163	38,4	11,6	25,8	1	22,5	27,5	2	0	76,82
Росія	7	168	47,5	8,8	36,3	2,5	7,2	19,8	7,5	16	73,14
Словаччина	8	192	51,6	10,5	39,7	1,4	5	24,1	2	0	87,17
Україна	5	327,5	37,8	11,9	24,8	1,1	16	14,3	3	0	85,95

Джерело: складено на підставі даних "Doing Business 2018".

вантаженням, а не навпаки. Це є важливим аспектом, адже як правило у працях багатьох економістів зустрічається діаметрально інші висновки, що підвищення рівня податкового навантаження посилює бар'єри для пожвавлення економічного росту. З огляду на значущість впливу податків на економіку, слід проаналізувати структуру податкових надходжень в розрізі класифікації за якісною характеристикою об'єкта оподаткування, що застосовуються в міжнародній практиці. В. Танзі констатує, що в країнах, які розвиваються, державні інститути, відповідальні за формування податкової політики, особливу увагу приділяють питанням визначення: а) рівня перерозподілу ВВП через податкову систему, б) структури податкових надходжень у розрізі податків на доходи і прибуток та податків на споживання [9]. Ці компоненти впливають на динаміку економічного зростання як у середньо-, так і в довгостроковій перспективі. Проте все ж базовим завданням державної фінансової політики є взаємоузгодження та координація податкової політики із бюджетною політикою у сфері видатків.

Адаптивно-функціональна інституційна архітектура податкового регулювання соціально-економічного розвитку країни визначає найбільш оптимальні співвідношення: фіскальної, економічної та соціальної функцій податків; частки усіх та кожного з податків у структурі валового внутрішнього продукту, валового регіонального продукту, доходній частині бюджетів усіх рівнів; загальної податкової заборгованості та переплати у структурі загальних надходжень та в розрізі кожного податку; структури податкових доходів в розрізі платників, об'єктів оподаткування; надходжень від добровільної сплати, контрольно-перевірочної роботи, погашення податкового боргу, стягнення за кримінальними провадженнями тощо; регулюючих повноважень між державними інституціями; рівня податкового навантаження на макро- (економічна система держави в цілому), мезо- (галузі та окремі регіони економіки), мікро- (юридичні особи різних організаційно-правових форм) та нанорівнях (домогосподарства та фізичні особи-підприємці); податкового навантаження між великими,

середніми та малими платниками податків, юридичними і фізичними особами.

Структуру податкових надходжень можна характеризувати з позиції: окремо взятих податків — податку на додану вартість, податку на прибуток, податку на доходи фізичних осіб, акцизного податку, мита тощо; класифікації Організації країн економічного співробітництва (ОЕСР) — податки на доходи і прибуток (податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств, єдиний соціальний внесок), податки на споживання (податок на додану вартість, акцизний податок, ввізне та вивізне мито), майнові податки; поділу податків на робочу силу (податок на доходи фізичних осіб, військовий збір, єдиний соціальний внесок), податок на капітал (податок на прибуток підприємств, податок на нерухоме майно, податки на фінансові трансакції), податки на споживання; податки які впливають на економічне зростання шляхом обмеження можливостей прийняття рішень економічними агентами щодо заощадження та інвестування. До цієї категорії належать податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок, податок на прибуток підприємств та майнові податки. Інші податки відносять до податків, які прямо не впливають на рішення економічних агентів щодо ведення їх діяльності [14].

Від якісного рівня обгрунтованості планування та прогнозування податкових надходжень бюджету значною мірою залежить результативність політики держави у сфері формування доходів бюджету, що в свою чергу впливає на структуру та обсяги видатків бюджету, дефіциту бюджету та пріоритети соціально-економічного розвитку країни у цілому. Прогнозування та планування доходної частини бюджету необхідно розглядати як єдиний адаптивний процес, у рамках якого відбувається регулярне коригування рішень, що проявляються у зміні конкретних показників податкових і неподаткових надходжень бюджету, а також перегляд заходів з їх досягнення на основі безперервного контролю й моніторингу внесених змін. Важливим є постійне удосконалення методів прогнозування податкових надходжень, які мають найвищу питому вагу в структурі доход-

ної частини бюджету. У сучасних умовах прогноз економічного і соціального розвитку на середньострокову перспективу безумовно враховує розширення внутрішнього споживчого попиту, поступове нарощування обсягів інвестицій, зокрема іноземних, реформування податкової системи, спрямованого на зниження податкового навантаження для економічних суб'єктів, розширення податкової бази та інтеграцію країни у зовнішньоекономічний простір.

Розвиток інституційної архітектури податкового регулювання соціально-економічного розвитку країни має відбуватися на засадах підвищення її адаптивності та когерентності до сучасних викликів розвитку. Під час розробки стратегії соціально-економічного розвитку країни необхідно враховувати:

— слабкі та сильні сторони сучасної політики у сфері податкового регулювання, визначенні на базі аналізу його найважливіших інституційних показників з урахуванням геополітичного розташування України в контексті міжнародної податкової конкуренції за мобільні обмежені економічні ресурси (капітал, робочу силу);

— інституційну динаміку та фактичне місце України у розвитку транскордонного податкового регулювання.

Досягнення вищезазначеного вимагає розробки системних, науково обґрунтованих заходів, які сприятимуть покращенню інституційних показників податкового регулювання з урахуванням вектору розвитку країни у довгостроковій перспективі та геополітичних прагнень українського суспільства (табл. 1). Звіт "Doing Business 2018" об'єктивно відображає реальні умови здійснення економічними суб'єктами їх господарської діяльності в межах певних національних економік, що дає можливість визначити найбільш оптимальні параметри податково-бюджетного простору. Як видно з таблиці 1, однією з найбільш складних проблем в Україні є недосконалість процесів адміністрування податків і зборів, що проявляється в надмірних витратах часу, затраченого платниками на оформлення відповідної податкової звітності. Іншими задачами щодо вдосконалення податкової політики в Україні є оптимізація структури і кількості податкових платежів, спрощення процедур взаємодії платників податків із податковими інституціями, зокрема на основі запровадження відповідних електронних систем.

Загалом податкову політику держави можна розглядати як складний адаптивний процес формування доходів бюджету за рахунок постійних податкових і тимчасових залучених джерел, а саме використання державних позик для покриття видатків у вигляді відстрочених на майбутнє податків, зборів і обов'язкових платежів. Створити оптимальну фіскальну систему можна, давши відповідь на запитання: який із засобів — податки чи позики — найбільш оптимально відповідає цільовим завданням соціально-економічного розвитку, забезпечує ефективний функціональний розподіл і перерозподіл наявних обмежених ресурсів між державою і приватним сектором. Варто зауважити, як і виплати податкового характеру, позики, окремо або в комплексі, впливають на соціально-економічний стан країни, суспільне багатство, особистий добробут громадян.

ВИСНОВКИ

Одним із найбільш важливих інструментів реалізації стратегічної політики макроекономічного регулювання процесів соціально-економічного розвитку держави є податковий механізм. Високоєфективна податкова політика країни має характеризуватися найбільш оптимальною кількістю та структурою податкових платежів, а також обґрунтованістю та координацією, що прямо залежить від трендів економічного зростання, інвестиційної активності господарюючих суб'єктів. Перед фінансовими інституціями ставиться комплексна задача щодо фінансування відповідних бюджетних видатків, створення найбільш сприятливих умов для соціально-економічного зростання, зокрема з урахуванням макроекономічної циклічності. Фіскальна значущість податкових надходжень до бюджетів різних рівнів в Україні впродовж 2009—2018 років мала стійку тенденцію до зростання, середнє значення частки податкових надходжень у валовому внутрішньому продукту за аналізований період складає 25,17 відсотка. Залучення достатніх податкових фінансових ресурсів до реального сектору економіки вимагає інституційного вдосконалення податкової політики, потребує виконання нею ряду функцій, зокрема соціальної, фінансової, економічно-регуляторної тощо. Результативність заходів податкового регулювання соціально-економічного розвитку досягається шляхом дотримання принципів фіскальної достатності, економічної ефективності, соціальної справедливості, стабільності, адаптивності, нейтральності. Використання податків як інструменту регулювання соціально-економічного розвитку країни мають певні особливості у період трансформаційних змін, які полягають у забезпеченні макроекономічної рівноваги, створенні сприятливого фінансово-економічного середовища для розвитку стратегічних галузей. Підвищення рівня обґрунтованості податкового навантаження потребує здійснення ґрунтовного аналізу рівномірності та пропорційності його розподілу в регіональному розрізі, оцінку можливої зміни рівня податкового навантаження в залежності від впливу екзогенних та ендегенних факторів.

Література:

1. Barro R. J. (1996). Determinants of economic growth: a cross-country empirical study (No. w5698). National Bureau of Economic Research. USA.
2. Buchanan J. M. and Musgrave R. A. (1999). Public finance and public choice: two contrasting visions of the State. Mit Press. USA.
3. Laffer A. B. (2014). Handbook of Tobacco Taxation: Theory and Practice. Pacific Research Institute. USA.
4. Sachs J. D. (2006). The end of poverty: Economic possibilities for our time. Penguin. USA.
5. Stiglitz J. E. (1987). Pareto efficient and optimal taxation and the new welfare economics. Handbook of public economics, 2, 991—1042.
6. Tanzi V., & Zee H. H. (1997). Fiscal policy and long-run growth. Staff Papers, 44 (2), 179—209.
7. Запатріна І. Формування фінансової політики держави: євроінтеграційний вимір. Вісник КНТЕУ. 2012. № 2. С. 59—73.

8. Лисяк Л.В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України: монографія. Київ: ДННУ АФУ, 2009. 594 с.

9. Державне фінансове регулювання економічних перетворень / І.Я. Чуగుнов, А.В. Павелко, Т.В. Канєва та ін.; за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 376 с.

10. Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки: монографія / За заг. ред. І.Я. Чугунова. Київ: Глобус-Пресс, 2018. 350 с.

11. Соколовська А.М. Шляхи реформування податкової системи. Фінанси України. 2014. 12. С. 103—121.

12. Chugunov I.Y., Pasichnyi M.D. Fiscal policy for economic development. Науковий вісник Полісся. 2018. № 1 (13). Ч. 1. С. 54—61.

13. Chugunov I., & Pasichnyi M. (2018). Fiscal stimuli and consolidation in emerging market economies. Investment Management and Financial Innovations, 15 (4), 113-122. doi: 10.21511/imfi.15(4).2018.09.

14. Пасічний М.Д. Податкова політика України в сучасних умовах. Вісник Одеського національного університету. 2016. Вип. 7 (2). С. 123—128.

15. Веб-портал Державної казначейської служби України: Інформація про виконання Державного бюджету України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>

16. Державна служба статистики України: Економічна статистика / Макроекономічна статистика / Тенденції ділової активності [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References:

1. Barro, R.J. (1996), Determinants of economic growth: a cross-country empirical study, National Bureau of Economic Research, USA.

2. Buchanan, J.M. and Musgrave, R.A. (1999), Public finance and public choice: two contrasting visions of the State, Mit Press, Cambridge, USA.

3. Laffer, A.B. (2014), Handbook of Tobacco Taxation: Theory and Practice, Pacific Research Institute, San Francisco, USA.

4. Sachs, J.D. (2006), The end of poverty: Economic possibilities for our time, Penguin, USA.

5. Stiglitz, J.E. (1987), "Pareto efficient and optimal taxation and the new welfare economics", Handbook of public economics, vol. 2, pp. 991—1042.

6. Tanzi, V. and Zee, H.H. (1997), "Fiscal policy and long-run growth", Staff Papers, vol. 44 (2), pp. 179—209.

7. Zapatrina, I. (2012), "Formation of financial policy of the state: the European integration dimension", Visnyk KNTEU, vol. 2, pp. 59—73.

8. Lysiak, L.V. (2009), Biudzhetna polityka u systemi derzhavnoho rehulivannia sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy [Budget policy in the system of state regulation of socio-economic development of Ukraine], DNNU AFU, Kyiv, Ukraine.

9. Chuhunov, I.Ya. Pavelko, A.V. and Kanieva, T.V. (2015), Derzhavne finansove rehulivannia ekonomichnykh peretvoren' [State financial regulation of economic transformations], Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine.

10. Chuhunov, I.Ya. (2018), Biudzhetno-podatкова polityka u systemi rehulivannia ekonomiky [Fiscal policy in the system of regulation of the economy], Hlobus-Press, Kyiv, Ukraine.

11. Sokolovs'ka, A.M. (2014), "Ways to reform the tax system", Finansy Ukrainy, vol. 12, pp. 103—121.

12. Chugunov, I.Y. and Pasichnyi, M.D. (2018), "Fiscal policy for economic development", Naukovyj visnyk Polissia, vol. 1 (13), no. 1, pp. 54—61.

13. Chugunov, I. and Pasichnyi, M. (2018), "Fiscal stimuli and consolidation in emerging market economies", Investment Management and Financial Innovations, vol. 15 (4), pp. 113—122.

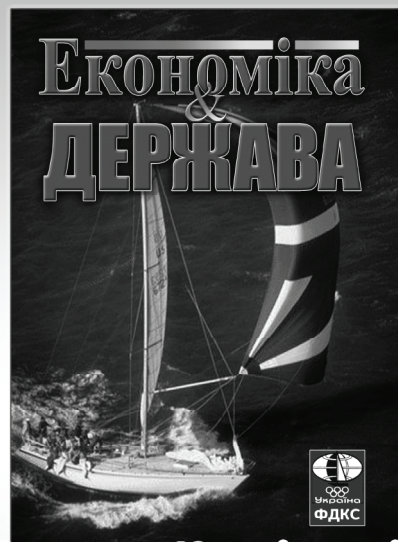
14. Pasichnyj, M.D. (2016), "Tax policy of Ukraine in the current conditions", Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu, vol. 7 (2), pp. 123—128.

15. State Treasury Service of Ukraine (2019), "Information on the implementation of the State Budget of Ukraine", available at: <http://www.treasury.gov.ua> (Accessed 10 July 2019).

16. State Statistics Service of Ukraine (2019), "Economic statistics. Macroeconomic statistics. Trends in business activity", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 10 July 2019).

Стаття надійшла до редакції 22.07.2019 р.

Науково-практичний журнал «ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових

видань України з ЕКОНОМІКИ

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73

Передплатний індекс: 01751